

Oslo 19.02.24

Løfte dansekunstens infrastruktur i hele Norge, en utvidet beskrivelse av prioriterte tiltak

Norsk politikk skal legge til rette for at dansekunstnere kan bo og virke over hele landet. Det skal være et profesjonelt tilbud av dansekunst av høy kvalitet, nasjonalt, regionalt og lokalt. Samvirke mellom det statlige og det regionale og kommunale politiske nivå må være godt og samkjørt.

For Norske Dansekunstnere har det alltid vært viktig å prioritere økningen til ordningene for danse- og scenekunst i Norsk Kulturfond, da så mye som 90% av all dansekunst som skapes, skapes med midler nettopp via ordningene i fondet. Vi ser at utviklingen til norsk dansekunst ikke opplever det løftet den trenger, og vil i det videre fokusere på tiltak vi mener vi treffe dansekunsten bedre, og gi dansekunstnere bedre vilkår. I det videre vil vi først fokusere på ett helt nytt tiltak, som vi mener må prioriteres fort.

Dansekunstens vilkår og prekære situasjon i Oslo.

Oslo huser i dag anslagsvis 75 % av alle virksomme norske dansekunstnere. Kunstnerne i Oslo opplever de samme utfordringene som er beskrevet tidligere, men i Oslo utpeker imidlertid mangelen på steder å skape, utøve og vise kunsten seg som den desidert mest begrensende faktoren. Rapporten "Oslos kulturelle infrastruktur" fra 2019, som var en oppfølging av "Kunstplan for Oslo", kartlegger og tydeliggjør infrastrukturbehovet for danse- og scenekunstheltet. Den viser at fri danse- og scenekunst i dag skapes uten tilstrekkelig tilgang på egnede lokaler. Tilgangen til adekvate prøve- og produksjonsfasiliteter i hovedstaden finnes nesten ikke utenfor de etablerte institusjonene. Rapporten viser videre at dansekunstnere har langt større behov for tilgang til prøve- og produksjonslokaler på fast basis enn de andre scenekunstgruppene. Denne rapporten understøtter dansekunstheltets egen opplevelse av at infrastrukturen for danseproduksjon i Oslo er svært mangelfull.

Nytt tiltak for dansekunsten

Koreografiens Hus

Norske Dansekunstnere mener at en ordning tilsvarende Dramatikkens Hus bør utvikles for det norske dansekunstheltet, slik at norske koreografer får et rom å utvikle kunsten sin

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

i, i et miljø sammen med andre kunstnere. Koreografiens hus skal være et verksted for koreografer, hvor ideer og konsepter kan utvikles og igangsettes. Huset vil fungere som en katalysator for ny norsk koreografi, og gi et utvalg koreografer muligheten til å utvikle nye prosjekter hvert år. Huset blir samtidig et rom hvor utøvende dansekunstnere, scenografer, lysdesignere, komponister og andre som inngår i en kunstnerisk prosess kan tilknyttes på prosjektbasis. Koreografiens hus skal også legge til rette for gjenopptakelse av skapt historisk norsk dansekunst, slik at man sikrer en større forståelse og kjennskap til den norske dansehistorien. Huset skal kunne invitere til visninger av prosessarbeid, men også mer ferdigstilte forestillinger. Det skal legges opp til seminar og kompetanseheving for skapende kunstnere, samtidig som det kan være et sted hvor publikum deltar i åpne arrangementer som belyser skapelse og formidling av dansekunst.

Koreografiens Hus vil styrke dansekunstneres muligheter for et forutsigbart og langsiktig virke, samt bidra til en normalisering av kunstnerens arbeidsvilkår.

Forslag til tiltak:

Vi ber om en mer solid infrastruktur med fokus på den skapende dansekunstneren, hvor man oppnår et langsiktig resultat som kan ivareta skapelsen av ny norsk koreografi. Vi ber at det opprettes et pilotprosjekt Koreografiens Hus, etter modell av Dramatikkens Hus, fra og med 2025; 5 mill. kr.

Forslag til tiltak:

Vi ber om en avsetning á 5 mill NOK for å kunne ansette fem norske koreografer i åremålsstillinger. Stillingene vil kunne ivaretas i samarbeid med allerede etablerte institusjoner i danse- og scenekunstheltet, eller selv arbeide uavhengig av en institusjon. Så fort Koreografiens Hus er etablert, vil disse åremålsstillingene inngå i den kunstneriske staben på huset.

HVORFOR:

Den norske dansekunsten står i en særstilling når det gjelder trygge og gode rammer for å produsere, distribuere og formidle sin kunst. Vi foreslår derfor å etablere Koreografiens Hus, fritt etter modell av Dramatikkens Hus, hvor man tilrettelegger for at koreografer kan jobbe dedikert med skapelse av ny norsk koreografi. Slik vi ser det vil huset bidra til at det skapes og distribueres koreografi som speiler samfunnet vi lever i.

Det norske dansekunstheltet har store mangler i sin infrastruktur for produksjon, visning, nettverking, fagmiljø og publikumsutvikling, og vi mener derfor at Koreografiens Hus vil fylle noen av hullene i byen hvor en betydelig andel av Norges dansekunstnere bor og virker. Koreografiens Hus må på sikt utvikles og situeres i Oslo. Vi mener at Koreografiens Hus vil stimulere til økt volum av ny norsk dansekunst, og slik at vi får et større mangfold av koreografiske uttrykk, temaer og perspektiver.

Per i dag finnes det ingen institusjoner i Norge som har fast ansatte koreografer. Koreografer er engasjert på midlertidige kontrakter, som gir dårligere forutsigbarhet og

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

liten vekst i kunstnerisk virke. Vi foreslår derfor å opprette fem åremålsstillinger for huskoreografer, fritt etter modell av Dramatikkens Hus, hvor Koreografiens Hus skal tilrettelegge for nyskapt koreografi i Norge på den ene siden, og bedrede arbeidsvilkår for den skapende dansekunstneren på den annen side.

Koreografiens Hus vil sørge for at vi beholder og utvikler nye talenter, ivaretar unik kompetanse og unngår frafall av dansekunstnere fra feltet. Allerede investert kapital i dansekunstnere blir værende i feltet.

HVORDAN:

Koreografiens Hus vil bli fremtidens hybridinstitusjon med et dynamisk institusjonelt apparat rundt kunsten og kunstnerne slik at uttrykket og feltet kan profesjonaliseres ytterligere. For å utløse potensialet som kunstformen rommer er det nødvendig å styrke finansiering og apparatet rundt kunsten og kunstnerne. Mulighetene for ansettelse innen dansekunsten er minimale, og det mangler egnet infrastruktur og et profesjonelt administrativt apparat som kan bistå kunstnerne i å skape og formidle dansekunst. Koreografiens Hus må på sikt inkludere prøve-, produksjons- og visningsrom, samt støttende, administrative og kompetansehevende tjenester som vil frigjøre ressurser til kunstnerne og deres kunstproduksjon. Huset skal tilrettelegge for publikumsutvikling, næringsutvikling og se på hvordan danse- og scenekunsten kan bidra i et økt samfunnsmessig perspektiv.

Det administrative og tekniske støtteapparatet rundt den prosjektbaserte danse- og scenekunsten er svært lite utviklet og institusjonsforankret i Norge, og det er lite midler kanalisert til å styrke denne delen av apparatet rundt dansekunsten. De fleste virksomme dansekunstnere i det frie feltet har ikke midler til å ansette eller engasjere produsenter for å bistå og sette de administrative rammene for det kunstneriske skapelses- og visningsforløpet. Vi ser at et felles støtteapparat kunne bidratt til økt profesjonalisering og virket kostnadsbesparende på de produksjonsrelaterte utgiftene, dersom disse tjenestene var samlokalisert og etablert som et fast tilbud. Som et ledd i å styrke dansekunsten i Norge er det derfor nødvendig å bygge, styrke og satse på å utvikle produsentkompetanse og det administrative apparatet.

ProdusentHUB

Den prosjektbaserte danse- og scenekunsten er sterkt underfinansiert, og resultatet er at kunstnerne bruker uforholdsmessig store deler av den kunstneriske finansieringen på støttetjenester. Vi ser at et felles støtteapparat kunne bidratt til økt profesjonalisering og virket kostnadsbesparende på de produksjonsrelaterte utgiftene, dersom disse tjenestene var samlokalisert og etablert som et fast tilbud.

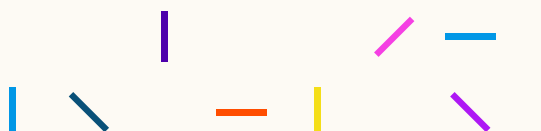
Koreografien Hus vil på sikt ivareta hele kretsløpet i dansekunstfeltet, men i oppstarten med et særlig fokus på den skapende dansekunstneren, og dens produserende partner – danseprodusenten, gjennom opprettelsen av en ProdusentHUB.

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

Vi ser at et mer solid og institusjonsforankret støtteapparat både kunne betjent flere kunstnere, bidratt til økt profesjonalisering og samtidig hatt en kostnadsbesparende effekt på produksjonsrelaterte utgifter. En ProdusentHUB skal ha som mål å fungere som produksjons- og administrasjonsavdeling for hele det frie dansekunstheltet.

Vi ber om en avsetning som i første omgang ansetter tre norske dansekunstprodusenter. Stillingene vil i oppstarten ikke ha fast tilhørighet til en institusjon, men på sikt inngå i produksjonsapparatet på Koreografiens Hus, når dette etableres som et fysisk hus.

Forslag til tiltak:

Vi ber om at det opprettes en pilotmodell for utviklingen og etablering av en ProdusentHUB for det frie danse- og scenekunstheltet fra og med 2025; 5 mill. kr.

Incentivordning for ny norsk koreografi

Norske scenekunstheltusjoner utvikler i liten grad ny norsk koreografi. Vi mener det er viktig at regjeringen legger til rette for at flere institusjoner kan kytte til seg norske koreografer, og ber om en incentivordning for ny norsk koreografi. Ordningen er en støtteordning som skal gjøre det rimeligere for scenekunstheltusjonene å investere i ny norsk koreografi. På denne måten vil et bredere mangfold av koreografiske uttrykk og stemmer presenteres i det norske samfunnet.

Forslag til tiltak:

Vi ber om at det opprettes en pilotmodell for utviklingen av en incentivordning for ny norsk koreografi fra og med 2025: 5 mill. kr.

I tillegg til å satse på et helt nytt tiltak, vil en videreføring av satsningen på de regionale kompetansesentrene for dans være essensiell. Vi mener også at et ytterligere fokus på de nasjonale og regionale scenekunstheltusjonene, og et økt ansvar for å produsere og distribuere dansekunst fra deres side vil være viktig i en periode, inntil man har bygget opp en dedikert infrastruktur for dansekunsten.

Regionale kompetansesentre for dans

Det finnes i dag totalt 12 regionale kompetansesentre for dans, lokalisert i hele landet. Disse sentrene er Bergen Dansesenter, Bærum Kulturhus Dans Sørøst-Norge i Sandvika, Dans i Trøndelag i Værdal, NORA – nasjonal og regional arena for dans i Vestfold og Telemark, Davvi – Senter for scenekunst t, DansIT - Dansekunst i Trondheim og Midt-Norge i Trondheim, Fjell dansen i Valdres, RAS – regionalt kompetansesenter for dans i Sandnes, Dansekunst i Østfold i Fredrikstad, Scenekunst Sør i Kristiansand, R.E.D. (Residency Eina Danz) på Eina og DansINN i Hamar.

Dansekunsten er en av de minst institusjonaliserte kunstformene, men fikk med kulturminister Abid Q. Raja et helt essensielt løft i 2021 og 2022, via styrkingen av de Regionale Kompetansesentrene for dans. Disse sentrene tilrettelegger for utvikling,

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

produksjon og visning av ny norsk dansekunst og utgjør den eneste infrastrukturen som er spesialutviklet og tilpasset det prosjektbaserte dansekunstfeltet. Siden regjeringsskiftet har dette løftet stått i ro, og vi ber nå om at sentrene blir prioritert i forslag til Kulturbudsjett 2025. Sentrene må anses som helt nødvendig infrastruktur for dansekunsten, men deres lappeteppet økonomi som består av tilskudd via Kap.320, post 74 og via ordninger i Norsk kulturfond Kap.320, Post 55, er uholdbart. Vi ber derfor om at sentrene blir imøtesett sitt totale økonomiske behov gjennom et direkte tilskudd over statsbudsjettet, Kap. 320, Post 74, slik at de kan gi dansekunsten økt stabilitet og forutsigbarhet når det kommer til produksjon, distribusjon og formidling av dansekunst. Ved å satse på de regionale kompetansesentrene for dans, fjerner man mye av den økonomiske risikoen som i dag hviler på kunstnerne i det frie feltet.

Forslag til tiltak:

De regionale kompetansesentrene for dans anerkjennes som dansekunstens infrastruktur, og prioriteres i budsjetttrammen for 2025, slik at de fullfinansieres i henhold til de respektive sentrenes omsøkte midler via statstilskuddet på Kap. 320, post 74.

Samvirke med nasjonale og regionale scenekunstinstitusjoner

I Norge har vi flere nasjonale og regionale scenekunstinstitusjoner. Mange av disse er i stor grad institusjoner som prioriterer teaterprofesjonen. Vi er derimot opptatt av at disse institusjonene skal representere og presentere dans og teater, da de omtales som scenekunstinstitusjoner. Scenekunst er slik vi ser det, og slik man ofte omtaler det – en slags samlebetegnelse for både dans, teater og scenekunst. Med dette mener vi derfor at de offentlig finansierte scenekunstinstitusjonene i større grad bør ta et ansvar for at det produseres og distribueres både dans, teater og scenekunst. Vi har tatt til orde for at institusjonene bør pålegges å både produsere og vise dansekunst. Noen vil mene at dette er å rokke med armlengdes avstand prinsippet, og at man overstyrer den kunstneriske friheten til kunstnerisk leder ved den enkelte institusjon. Dette er vi uenige i. Man har i andre kunstfelt andre type overordnede føringer på det kunstneriske, så som at det skal spilles i en betydelig norsk andel musikk på flere av NRKs radiokanaler. Dette handler ikke om å bestemme hvilke artister, som spilles, men å sikre at en norsk rikskringkaster presenterer norsk musikk. Kringkasteren bestemmer selv hvilke norske artister. På samme måte ber vi om at institusjonene blir gitt et tydelig ansvar når det gjelder å presentere et bredt spekter av scenekunst, herunder både dans og teater.

Norsk kulturfond

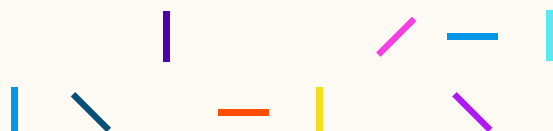
For å svare ut regjeringens mål om å bedre den økonomiske inntekstssituasjonen for dansekunstnere ber vi om at Norsk kulturfond, "hovedpulsåren" for produksjon, distribusjon og formidling, får en øremerket økning. Fondet har de siste årene hatt en realnedgang, noe som slår svært uheldig ut for en kunstform, som i så stor grad finansieres utelukkende via Norsk kulturfond. Dansekunstfeltet er svakt institusjonalisert, og har få finansielle tilskuddsordninger eller tiltak finansiert utenfor Norsk kulturfond. Dansekunstnere er også blant kunstnergruppene med lavest inntekt, viser Telemarksforsknings Kunstnerøkonomiundersøkelsen, som ble lagt frem våren 2023.

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

Scenekunstsektoren i Kulturrådet som forvalter ordningene til danse- og scenekunsten i Norsk kulturfond er samtidig en av områdene med lavest tildelingsprosent, og rådet har bedt om 30 mill.kr i friske midler til ordningene på scenekunst. Vi støtter dette, og ber om at det må øremerkes friske midler til Norsk kulturfond og de allerede etablerte ordningene for scenekunst.

Forslag til tiltak:

Regjeringen vil gjennom å øke avsetningene til dans- og scenekunst under Norsk kulturfond styrke den økonomiske bærekraften i dansekunstheltet gjennom å øremerket bevilgningen til eksisterende ordninger for scenekunst (herunder Kunstnerskap, prosjektstøtte, gjestespill og forprosjektstøtte) med friske 30 mill. kr i 2025.

Forslag til tiltak:

Den frie danse- og scenekunsten mangler institusjoner, tilpasset infrastruktur og støttetjenester. Norsk kulturfond bør derfor opprette en ny ordning for produsentstøtte under fagområdet scenekunst i Kulturrådet med et øremerket tilsagn på friske 5 mill. kr fra 2025.

De etablerte scenekunstkompaniene

De etablerte kompaniene på scenekunstheltet har i mange år vært en politisk kasteball. De utgjør en viktig del av scenekunstheltet, og er å anse som en del av den produserende, distribuerende og formidlende infrastrukturen i feltet. De er også svært viktige arbeidsgivere for svært mange utøvende dansekunstnere, i tillegg til koreografer, og andre opphavere fra andre kunstnergrupper.

En finansieringsordning for de etablerte kunstneriske virksomhetene svarer ut flere behov feltet har, men det vil i årene som kommer være helt essensielt at rammen for denne ferske ordningen økes, og at det også kommer økte midler til de øvrige etablerte ordningene for dans- og scenekunst i Norsk Kulturfond.

Videre er vi opptatt av å sikre en god innretning på den nye ordningen, slik at den blir treffsikker. Vi mener derfor at en forskrift vil være essensielt for den videre utviklingen og sikringen av denne nye ordningen.

Norske Dansekunstnere, Norsk Skuespillerforbund og Danse- og teatersentrum ba høsten 2023 om at midlene følges av en politisk vedtatt forskrift, for å sikre at midlene også i fremtiden nyttes i tråd med bevilgningens intensjon. Uten en forskrift vil disse midlene kunne gå inn i sekkeposten for Norsk Kulturfond og brukes på andre områder. En forskrift vil også åpne for at hele feltet kan delta i f.eks revideringen og den videre utviklingen av ordningen. Ordningen blir søkbar for første gang i løpet av 2024, og vil i første omgang treffe et fåtall scenekunstkompanier. Det er derfor viktig at ordningen over tid utvides, og at det tilføres friske midler til ordningen i årene som kommer. Uten en økning i midler, vil også denne ordningen på sikt kunne føre til en ny «propp» i systemet, slik man opplevde med den tidligere Basisfinansieringsordningen (avviklet 2018).

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

Det blir også svært viktig at man ser denne nye ordningen i sammenheng med de øvrige ordningene i Kulturrådet, og at man etter kort tid evaluerer ordningen, slik at man har mulighet til å justere på retningslinjer og innretning. Ordningen må bli et komplementerende tiltak, slik at man oppnår et mer helhetlig finansieringsløp slik den frie danse- og scenekunsten har behov for.

Forslag til tiltak:

Ordningen for etablerte scenekunstkompanier må gis et økonomisk løft, og vi ber om at avsetningen økes til 50 mill. kr fra og med 2025.

Kunstnerstipend

Kunstnerstipendene er et treffsikkert virkemiddel i møte med kunstnerøkonomien. For dansekunstnere som står svakt i arbeidsmarkedet med manglende tilgang til faste og langvarige arbeidsforhold så gir stipend en sårt trengt forutsigbarhet til fordyping og utvikling i eget kunstnerskap. I Strategi for scenekunst 2021-2025 anbefales det å styrke stipendordningen for dansekunsten. Vi verdsetter at økningen fra i fjor videreføres, samtidig som vi igjen må be om at dansekunsten prioriteres flere hjemler enn det de har i dag.

Forslag til tiltak:

Vi ber om en gradvis opptrapping av varige stipenhjemler i trå budsjettsøknaden fra utvalget for statens kunstnerstipend og komiteen anbefaler at dansekunsten øremerkes med 10 nye faste hjemler fra 2025.

Forslag til tiltak:

Vi ber om en endring i Forskrift om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere slik at arbeidstipend, langvarige stipend og garantiinntekter som et minimum reguleres med en indeks lik rammen for lønnsoppgjøret i staten. Dette må formuleres i forskriften slik at Stortinget står fritt til å beslutte en høyere økning.

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

